

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

**POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA
NOTRANJSKO V POSTOJNI.**

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Potreba ustanovitve kmetске stranke na Notranjskem.

(Dopis iz postojnskega okraja.)

Z Notranjskega se pojavljajo vesele vesti, da se namreč osnuje agrarna ali kmetška stranka za Notranjsko. Skrajni čas je že, da se kmet postavi enkrat na lastne noge. Dolgo časa so se kmetje pustili izlorabljeni zdaj od ene zdaj od druge struje, toda konečno ne morejo nič kaj posebnega pokazati, kar bi si bili pridobili s pomočjo voditeljev, ki so stali dosedaj kmetom na čelu.

Sebičnost je dičila večinoma vse, saj so izrabljali kmetovo dobro srce in njegovo neizobraženost do skrajnosti samo v ta namen. Stranke niso imele nikoli pravega srca zanj, niso skrbele nikdar, da bi se zadostno izobrazil, da bi bilo v njegovi moči pojmovati politični položaj; politični pregled je bila kmetom zvečina tuja stvar. Ali je kmet tega sam kriv, če je zaostal?

Konečno je namreč tudi kmet jel z bistrejšim očesom svet opazovati. Pred seboj ima razne stanovske organizacije. Kar imajo in kar so si te organizacije priborile, priborile so si samo vsled svojega energičnega nastopa svoje lastne stanovske, oziroma razredne organizacije. Kmet je sprevidel, da posameznik ne doseže ničesar. Na misel mu je prišla pravljica o zlomljenih palicah. Ako se ima več posameznih palic, je lahkota posamezno vse prelomiti, ako se pa te palice zvežejo v eno butaro, potem pa se jih ne more zlomiti. Kmet opazujoč velike uspehe vseh strank v skupnosti, je sprevidel, da i tudi on lahko svoj položaj zboljša stem, da se kmetje organizirajo v eno agrarno in neodvisno stranko.

Večkrat se čuje kmeta, ko govori: Zakaj pa nimamo mi tiste pravice, katere nam gredo? Zakaj mora biti kmet pokoren vsem, namesto, da bi se kmeta vpoštevalo, ker le kmet druge vzdržuje? Tako se čuje

tožiti marsikaterega kmeta. To je istina. Toda kmet si lahko pomaga s tem, da započne samozavestno lastno organizacijo. No, kakor se vidi, je čas za kmetško organizacijo tu.

Ali naj kmet pri tem išče pomočnikov kot drugod? Naše mnenje je, da kmet si lahko ustvari velikansko organizacijo iz kmetov samih. Drugih stanov so interesi povsem drugačni od kmeta.

Najpripravnejši del Kranjske za agrarno stranko bi bil teritorij na Notranjskem. Notranjska ima dovelj povsem zavednih in razumnih kmetov. Ti kmetje niso pripadali k strankam, bodisi k liberalni ali klerikalni iz principa, ampak sam zbog tega, ker niso imeli še lastne organizacije.

V slučaju organiziranja bi postali kmetje neodvisni od drugih strank. Kmetški interesi bi postali bolj vidni, poprej pa jih je zakrival kolikortoliko plašč liberalizma ali klerikalizma.

Dolenjska se je sicer v tem oziru že lansko leto prebudila, bila je menda preveč jednostransko zasnovana, njen obseg je bil minimalen. Klerikalci so hiteli z vsemi sredstvi ugonobiti. Lahko se pa trdi, ako se ozira na njeno hitro ustanovitvijo, da najde taka kmetška stranka hitro zaslombo pri kmetu.

Predno se pokliče v svet kako organizacijo oziroma stranko, je treba poprej vse prevdariti in presoditi okolščine, katere bi mogoče govorile za stranko ali pa bi ji nasprotovale.

Klerikalni voditelji se bodo ob novi struji lahko pokazali kot resnični ljudski prijatelji. Če imajo kaj srca za kmeta, ne bodo organizaciji delali nasprotstev. Če pa ji bodo metali polena, bode pač jasno kmetu, da so hinavci in da hočejo kmeta le zlorabljeni.

Liberalna stranka, ki vedno povdarja, da ima v praporu napisano svobodno razvijanje, se mora pač napram nam povsem držati na rezerviranem stališču.

Glede socialno-demokratske stranke ni omeniti. Socialni demokrati temu niso nasprotni, sicer pa nimajo nobenih socialistov med agrarci.

Važnejše pa je, kako stališče naj zavzame kmet proti kmetu.

Obadva imata jednake skrbi, jednake težave, jednake interese, isto delo. Glej pa človeško zaslepljenost. Ob času volitev pa si skočita v lase in postaneta najhujša sovražnika, namesto da bi se ravno v tem času najbolj podpirala in si stala rama ob rami. Kdo se mu pri tem pa na ves glas smeje? Tisti, ki ga vodijo in se mu hlinijo za najboljše prijatelje. Tudi kmet je prišel do zaključka: Ako si sam ne boš pomagal, ti nobeden ne bode pomagal, zato je započel z lastno organizacijo. Ko se enkrat strnejo kmetje v eno močno vrsto, mora biti vseh teh sovražnosti konec in zavladati mora prava vzajemnost. Vsi za enega, eden za vse, mora biti geslo vsakega kmeta.

Sedaj, ko stojimo pred pragom kmetijske organizacije, nas navdaja upanje, da bode tudi kmetu polagoma jelo sijati milejše solnce kakor ga imajo drugi stanovi. Kdo pač ima žalostnejšo preteklost kakor kmet? Naj bode prihodnost boljša!

Politične vesti.

„Domoljub“ oklica notranjske kmetijske stranke ni vsprejel, ampak ustanovitelje v družbi s „Slovincem“ sumničil in obrekoval. Proti programu samemu ni vedel ugovora, tako mu je zaprlo sapo. Kmetje pa, ki so se čisto iz lastnega nagiba zbrali v „prestranski mlekarini“ so mu „krivi preroki“. — Na delo za veliki kmetijski shod. Snujte okrajne organizacije!

Državni zbor je zaključen in razpuščen. Cesar je volilno reformo podpisal in je stem postala zakon. Državnozbornske volitve bodo 7. maja, event. potrebne ožje volitve pa 14. maja.

Deželni zbor češki se skliče meseca svečana k partedenskemu zasedanju.

Na Štajerskem namerava poseči v volilno gibanje tudi takozvana štajercijanska stranka nemškutarjev, ki jim slede iz lahkovernosti tudi nekateri slovenski kmetje. „Narodna stranka“ se krepko širi.

V hrvatskem „saboru“ vlada obstrukcija. Takozvana „čista“ stranka dr. Franka je začela z obstrukcijo, ker je v adresi (t. j. dopis hrvatskega državnega zbora na kralja) rečeno, da addresso upošiljajo Hrvati in Srbi. Brezumna Frankova stranka pa taji, da bi bil na Hrvatskem sploh kak Srbin, češ „Srba nema“. In zaradi

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.
(Dalje.)

Od Stare vasi do Vidma se glasi boben. Hrvati gredo nad gospodo. Mnogo jih je, ni konca ne kraja. Eni gazijo sneg peš, drugi jašejo. Čudni možaki so, brkati svatje. Eni imajo široke klobuke, drugi kučme, kape, eni opanke, drugi čizme. Vsi gledajo veselo predse. Ej, svobodni so. Ta nese puško, ta kopje, sabljo, koso, ta sekiro, oni cepec ali bat. Vsak ima na prsih bel križ, za klobukom pa pero. Pred njimi jaše — Ilija Gregorič. Tudi štiri tope in deset železnih dvocevov imajo. Bobnajo kot da idejo na proščenje, streljajo kot da grejo v svate in pevajo — čudno vlečejo glasove, kot da pevajo vigilije. V Vidmu čakajo. Preko Save sevajo luči s Krškega. „Koga vruga tu čakamo“, vpraša pred vratmi hiše vaškega župana, kjer so se zbirali poglavarji in je bila zastava, Pavel Fratrič, „kakšno kašo piha Ilija zopet?“ Tačas prihiti kmet Svrač ves izmučen. „Kje je Ilija Gubec?“ „V Krškem“, odgovori Gušetič, „dogovarja se z meščani, da se predajo in bodo naši zavezniki.“ Ilija je bil kmalu tu. Ž njim sta prišla čevljar Juri Planinec in krojač Osvald, meščana iz Krškega.

„Z meščani smo se že dogovorili. Naši so. Drug drugemu smo se zaobljubili in evo pošiljajo nam poštena moža kot poroka.“

Svrač je prinesel poročilo, da se ni bati napada. Tedaj je ukazal Ilija Gubec:

„Jutri za rano gremo preko Save. Ti Kupinič boš vodil, s tabo pojdejo Turkovič, Fratrič, Bartolič in Drvodelič. Tisoč ljudi gre z vami, vzemite si pet velikih pušk in dva topa. Jaz pa grem v Sevnico, nato v Pilštajn, kjer nas čaka Šterc. Vi greste preko Krškega in Drenove na uskoške gore. Z druge strani pridejo Jastrebarčani in udarite skupno na Metliko.“

Od zunaj se začuje glasen jok. V sobo pa prileti Štajerka. „Dobri možje, evo v mojo siromašno kočo pridere vaš človek. Razbil mi je s sekiro škrinjo in vzel vse.“

„Kdo je bil?“ plane Gubec. Takoj so ga privedli.

„Kdo si?“ „Štefan Šafarič“, zajeclja preplašeni kmetič.

„Ali smo Turki, ti ničvrednež? Ali smo se uprli, da krademo? Na drevo ga obesite, da vsaka razbojniška duša vidi, kaj jo čaka.“ In v par hipih se je že zibalo obsojenčevo truplo na suhi jablani. Ta čas se Svrač zgubi iz hiše. „Kje je Svrač“, vpraša malo pozneje Gušetič, „v Brežicah je županovi ženi vzel deset cekinov.“

„Tudi ta?“ razjari se vojvoda Gubec, „sem ž njim! Tudi zanj velja, kar velja drugim.“ A Svrač je bil že pobegnil.

Nožina je dobil nalogo nesti pismo med Uskoke, da naj se kmetom pridružijo. Brez ugovora se je pokoril.

Pozno v noč sta se na samem razgovarjala dva človeka ob Savi — Drmačič in Doročič iz Metlike.

tega nepriznanja srbskega naroda, ki šteje samo v Hrvatski in Slavoniji 700.000 glav in živi s pametnimi Hrvati v najlepšem bratstvu, zaraditega ovirajo Frankovci — sicer prijatelji naše klerikalne stranke — delovanje sabora v času, ko bi lahko silno koristil narodu. Frankovi kričači so nizkotna poulična svojat, ki jo naj bi hrvatski narod iztrebil do korenine.

Ogrski minister Polonji, ki ga dolže raznih nečastnih dejanj, je primoran odstopiti. Vložil je tožbo proti obrekovalcem. Politične stranke vse proglašajo, da smatrajo Polonja nedolžnim. Možno je, da je Polonji le žrtev spletk.

Na Bolgarskem imajo krvave nemire. Ker je imela neka slavnost le dvorski značaj in ni imela nič narodnega, je že dolgo vstajajoča nezadovoljnost z vladarjem knezom Ferdinandom, ki je nemškega rodu Koburžanov, stopila na dan. Vseučilišče so zaprli, nešteto dijakov pahnili v ječe. Vojaštvo in policija stražijo kneza. No, knez Ferdinand bo tako dolgo dražil svoj narod, dokler ga Bolgari ne bodo popolnoma siti in ga ne poženejo, od koder je prišel. Zdravim narodom, ki ne trpe na klečeplaztvu, je vladar visok uradnik: če je dober, dobro, če pa je slab, mora v — penziji.

„To noro kmetsko glavo že imamo v torbi. Gospoda jo nam drago plača“, pravi Drmačič.

„Da res, lepo bi bilo, a naša prisega?“ vpraša Doročič.

„Ali treba razbojniku držati prisego? Po zakonu so oni razbojniki! Razumeš. Napišem ti pismo, pa ga ponesesh Alapiču v Jastrebarsko, kjer je tvoj brat. Ti ne pojdeš v Metliko. Jaz grem en čas s tabo, češ, da ti pokažem pot.“

Doročič je bil zadovoljen.

* * *

Krasen dan je napočil, ko je zbrano vojsko nagovoril Ilija: „Bratje! Dom smo zapustili za svobodo. Dosti smo že močni. Tukaj se delimo v dve poti, a jeden nam ostane smoter. Morda vi ali mi prej zadene nemo na gosposko vojsko. Pokažite, da ste možje.“ In vojvoda sname kapo in pogleda proti nebu: „Bog, Ti nas vidiš v tujini na mrazu. Ti veš, da le dobro hočemo. Blagoslovi nas, Bog. Zbogom, bratje, na svidenje pod Susjedom.“

„Ilija“, pristopi Kupinič in položi tri prste na sabljo, „prisegam ti, da živ te sablje ne zapustim, zbogom!“ In poglavarja se poljubita.

Od Krškega sta ta čas hitela proti Drenovi v leskovškem polju dva konjika, prvi je Metličan Doročič, drugi pa pisar Drmačič. Ko sta se ločila, je jahal Drmačič v Kostanjevico naravnost k baronu Turnu, da izda vstaše. Baron je najprej nezaupno opazoval Drmačiča.

„Si ti tudi puntar?“

Volitve na Nemškem. Pretekli teden so se vršile na Nemškem državnozborske volitve. Zmagala je vlada v toliko, da so se mandati liberalnih strank precej pomnožili na račun socijalnih demokratov. Klerikalci so ostali močni kot prej. Končni izid pokažejo ožje volitve.

Iz Črnega vrha nad Idrijo.

Občni zbor gasilnega društva preteklo nedeljo je lepo uspel. Načelnikom je bil izvoljen zopet g. Anton Lampe, in tudi druga častna mesta so zavzeli vsi prejšnji odborniki. Sklenili so, da bodo imeli odslej več vaj in — tudi zanimanja za društvo. V nedeljo po Svečnici prirede plesno veselico. Na pomoč!

C. kr. višji zemljemerec pride v Idrijo in sicer 21., 22. in 23. februarja. Sprejemal bode naznanila o nastalih spremembah zemljiškega posestva in izvrševal druga razpregledna uradna opravila.

Občinski račun za 1906 je na razpolago v občinski pisarnici in sicer od 27. januarja do 11. februarja. Dolžnost zavednega občinarja in davkoplačevalca je, da si račune ogleda in tako izve, odkod izvirajo — visoke občinske doklade. Sicer pa prinese „Notranjec“ itak prihodnjič o računu — natančno poročilo.

„Prosim vas, milostivi, pogledjte moje kosti, jaz pa upornik! Domovini bi rad bil uslužen.“

„Pa govori“, se nasmehne Turn.

„Da, a revež sem in roka roko umiva. Najprej mi obljubite na svojo čast, da se mi ne zgodi nič zlega.“

„Naj bo, in tu imaš, da si roko umiješ“, in Turn mu vrže mošnjiček denarja. Drmačič brž spravi in veli:

„Tu sem napisal vse natanko, vodje, čete, pot, kam gredo, le berite pa jim zlahka zavijete vrat.“

Turn prečita. Nato zakliče v nemškem jeziku svojemu tovarišu: „Čitajte gospodin Lassere! Tu treba zasukati rokave. To ni več malenkost. Še danes mora glasnik v Ljubljano in Celje. Jaz grem takoj v Žumberk, da mi Nožina ne premoti uskokov. Jutri se vrnem. Zberite konjike. Nato udarimo na Krško. A kam pojdeš ti?“ vpraša Drmačiča.

„Povrnem se h kmetom. To je dobro, če imate v zmajevem brlogu svojega človeka. Bi-li vam bila Gregoričeva glava mila?“

„Bi.“

„Kaj mi date zanjo?“

„Petsto tolarjev.“

„Trdna vera?“

„Trdna.“

„Lahko noč, gospod. Moram nazaj, da ne slutijo izdaje. Pa zaslužil sem več kot oni mošnjiček.“

„Evo ti 50 tolarjev.“

„Hvala. Pomnite, da kmetje upajo, da se jim Uskoki pridružijo.“

Judež se odstrani, a malo za njim že krene baron Joško Turn v žumberške gore. (Dalje prih.)

Dne 5. februarja t. l. ob 9. uri dopoludne vršilo se bode pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Logatcu žrebanje l. 1886. rojenih in letos v prvem nabornem letu stoječih mladeničev. Žrebanja se sme udeležiti vsak v prvem nabornem letu stoječi sam ali pa po svojem pooblaščenju.

Vsled ukaza c. kr. okrajnega glavarstva v Logatcu letos ne bode klasifikacije konj. Pač pa bi morali iste zglasiti posestniki pri našem županstvu od 20.—31. januarja. Ob enem s popisovanjem konj naznaniti bi bilo tudi vozila s priprego. Pozor, kdor je prizadet, da ne bo kazni!

Krajni šolski nadzornik, župan in c. kr. poštar, g. Dominik Rudolf, prisostvoval je pouku in sicer pretekli torek od 10. do 11. ure dopoludne. — Po drugih šolah krajni šolski nadzorniki, med katerimi je tudi mnogo duhovnikov, navadno ne špijonirajo po šolskih sobah in sicer z ozirom na učiteljstvo, kateremu jemlje nesrečna lokalna nadzorovalna oblast obilo ugleda in spoštovanja pri otrocih. Ako je imel g. Rudolf izključno namen, povzdigniti s svojim posetom ugled in napredek šole — mu odpustimo. Ako pa si je izbral učilnico v svoje maščevalne namene, potem se bode prav kmalu prepričal, da je ugriznil v zelo — kislo jabolko. Pa — brez zamere!

Domače vesti.

Iz politične službe. C. kr. okrajni komisar. g. Leon Grasselli je premeščen iz Postojne v Kočevje.

Gosp. Hubert Završnik, notarski kandidat v Postojni, je postal c. kr. notar v Žužemberku.

Občinske volitve v Postojni. V II. volilnem razredu so bili skoraj soglasno voljeni gg.: Arko Frančišek, Dekleva Josip, Ditrich Anton, Ditrich Ludovik, pl. Garzarolli Emil, Krainer Fran, v I. razredu pa poleg dosedanjih odbornikov gospodov Balanč Lovro, Mladič Anton, Gerstenmeyer Fran, Vodopivec Anton in Thuma Ivan tudi še ravnatelj gosp. Brinar Josip. V katastralnih občinah so bili izvoljeni: za Hrašče Morel Jakob, za Postojno Pikel Gregor, za Starovas Likon Ivan, za Strmnico Vidrih Anton, za Studeno Bizjak Tomaž, za Zagon Vadnjak Ivan, za Zalog Jakob Gorup. Izmed 25 izvoljenih odbornikov jih je 8, ki niso bili do sedaj v občinskem odboru. V novi odbor vstopi tudi več virilistov.

Vodnikov ples Narodne Čitalnice v Postojni bo 2. svečana v gornjih prostorih hotela „Pri kroni“. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 1 K za osebo, 2 K za obitelj.

Telovadno društvo „Sokol“ v Postojni opozarja na svojo, dne 9. svečana t. l. v prostorih „Narodnega hotela“ se vršijo maskarado. S pripravami se prične že prihodnje dni. Kakor je znano vdeležnikom sokolske maskerade izza prejšnjih let, je to ena najbolj animiranih prireditev v Postojni. Sodeč po pripravah

tudi letos noče zaostati za svojimi prednicami, ampak jih hoče v marsičem še prekašati. Vabila se razpošljejo v nekaj dneh. Ako bi ga kdo slučajno ne prejel — kar se kaj rado in nehote prigodi — naj oprosti ter se javi odboru, da mu vabilo dopošlje. Kdor se hoče tedaj ta predpust še enkrat prav pošteno in neprisiljeno zabavati, naj pride dne 9. svečana na sokolsko maskarado v Postojno, kjer bode zabave in razvedrila v izobilju. Torej nasvidenje prijatelji Sokoli dne 9. svečana v Postojni! Na zdar! Zunanjim članom se javlja, da je toaleta sokolska ali kostumna.

Šolske vesti. (Iz seje okrajnega šolskega sveta v Postojni): Na novo ustanovljeno enorazrednico v Ložah pri Vipavi je prišla kot začasna učiteljica izprašana učiteljska kandidatinja gđč. Josipina Vončina. Začasna učiteljica gđč. Ana Fajdiga v Vrhpolju je dobila tritedenski dopust. Dekan g. J. Gornik je določen od knezoškofijskega ordinarijata za člana okrajnega šolskega sveta za prihodnjih šest let. Učitelj g. Ivan Božič na Ubelskem je zaradi bolezni dobil dopust do 16. julija. Za krajne šolske nadzornike so bili imenovani gg.: za Lože graščak Karel Mayer, za Juršče posestnik Anton Šajn in za Sturje trgovec Anton Šapla.

Umrli je 30. t. m. g. Anton Berne, kleparski mojster v Postojni v 76. letu svoje starosti. N. v m. p.

„Domoljuba“ izdajajo in pošiljajo med svet šenklaški kapelanje. Pošten kristjan bi mislil, da so to res božji namestniki, katerim ni drugega mar, kakor blagor ljudstva in delo za čast božjo. Če pa vzamemo njihovo glasilo „Domoljuba“ v roke in ga prebiramo, vidimo kakšni poštenjaki so to, ki hočejo biti božji namestniki. Cel list ni nič drugega, kakor kopica laži, zavijanje resnice, zbadanje poštenih ljudi in hujskanje drug na drugega. Tak list je skrajno pohujšljiv in pošteni mladini nevaren. Zato bi se ga v poštenih hišah ne smelo imeti. „Domoljub“ je podoben tercijalki, ki nikdar nič koristnega ne dela, vedno v cerkvi tiči in hinavsko proti nebu svoje oči obrača in moli, izven cerkve pa mladino pohujšuje, poštene ljudi opravlja in njim čast, ali če mogoče tudi še kaj drugega krade in končno misli, da jo res Bog ljubi. Notranjci varujte se slabega časopisja!

„Domoljubu“ je „Notranjec“ silno napoti. Po vsej sili bi ga rad umoril. Sedaj si je zmislil, da ga je napadel legar in da je pričakovati v kratkem smrti. Poznamo gospode, ki pišejo in ponujajo „Domoljubu“, da se vesele smrti, ako pogreb kaj nese, a glede „Notranjca“ naj bodo potolaženi. On je popolnoma zdrav, čil in čvrst. Prezgoda ste se veselili pogrebščine.

Iz Št. Petra. Plesni venček s petjem in tombolo priredijo železničarji v tukajšni narodni gostilni gosp. Cvetniča dne 3. februarja t. l. v korist železničarskim vdovam in sirotam. Začetek ob 8. uri zvečer.

Iz Ajdovščine-Šturij se nam glede hudega mraza pretečeni teden še poroča, da sta zamrznila

ponekod Vipava in Hubelj. Stari ljudje pravijo, da ne pomnijo takega mraza. Burja je metala opeko s streh. Celo odrasli ljudje so se ji s težavo protivili. V Ajdovščini pravkar nastavljen uradnik, nevajen burji, si je pri padcu spahnil roko. V štirih hišah se je v dimnikih vnelo in da ni bilo nagle pomoči, bi lahko bila burja zanesla ogenj po vsem trgu.

Nekatere občine na Pivki so vložile že pred časom prošnjo za velik vodovod; pa je menda tudi že vse zaspalo. To se niti oporekati ne more, kako so nekatere vasi nujno potrebne vode, kakor n. pr. Matenjavas, Rakitnik, Grobišče, Orehek, Št. Peter, Trnje in kako še le vasi okrog Zagorja in Knežaka. Vode bi se dalo zadosti dobiti, a tudi denarja ne manjka. Koliko se ga za veliko manj potrebne reči proč vrže nego je vodovod, življenju toli potrebna naprava. Le gotovi krogi, ki imajo stvar v rokah, bi morali malo bolj „migati“, pa bi se resnično potrebni vodovod kmalu dosegel.

Klerikalni maneuver na Vrabčah. Vas Griže, ki spada pod občino Vrabče, je glede vode zelo na slabem. Ko so se pred šestimi leti bližale zadnje državno-zborske in deželnozborske volitve, so letali klerikalni agitatorji v črnih suknjah okrog grižkih volilcev ter jim obetali, da če bodo volili klerikalno, jim bodo katoliški poslanci izposlovali državno in deželno podporo za velik nov vodnjak, koji bo dobival vodo s pomočjo sesalke iz raškega potoka. Seveda so radoverne Grišce s takimi obljubami kmalu zase pridobili. Minile so volitve in črni gospodje se niso več brigali za griški vodnjak. Sosedna vas Sela se je ob volitvah oklenila naprednega kandidata Ivana Božiča. Le-ta gospod jim je izposloval deželno podporo, s katero so si napravili krasen vodnjak, ki njihovim potrebam popolnoma zadostja. Za to so Selčani poslancu iz srca hvaležni. Vrnimo se v Griže. Grišci tolikokrat obečanega novega vodnjaka po blizu preteklih šestih letih sicer še nimajo, a jim ga v zadnjem času vsaj zopet gospodje klerikalci prav pridno obečajo ter jim ga bodo do volitve seveda še prav mnogokrat obljubili. Grišci pa bodo v sladki nadi na imeniten nov vodnjak lažje žejo prenašali.

Iz zamrznjene zemlje je pričela pretečeni teden na sredi vasi Slavine voda vreti. Ljudje so se čudili, kaj neki to pomenja, se je li zgodil čudež ali kaj. Pa kmalu se je pokazalo, da si je vodovod dovolil ta dovtip. Utrgal se je namreč hidrant od glavne cevi in voda si je našla krajšo pot skozi zemljo. Pokvarjeno mesto se je sedaj le za silo popravilo, da ne ostanejo prebivalci v tej zimi brez vode.

Škarpa ob slavinskem potoku še sedaj ni popravljena, dasiravno se že cesta tako ruši, da se kmalu dva voza niti srečati ne bodeta več mogla. Da ni popravljena, je vzrok denar in zopet denar. Prosila se je podpora na razne strani, pa še odgovora ni na tiste prošnje. Kaj se hoče, je že križ, kadar se gre davkoplačevalcem pomagati.

Novo šolsko poslopje v Begunjah nad Cerknico so slovesno otvorili 19. t. m. Poslopje je krasno in prostorno in dela čast ondotnemu kraju. Načrte za stavbo je napravil c. kr. okr. inženjer v Postojni gospod Iv. Jakše.

Zagorsko bralno društvo priredi v nedeljo, dne 3. svečana ob pol 8. uri zvečer predpustno veselico v prostorih g. M. Fatur-ja v društvene namene, posebno v prid knjižnici. Na vzporedu je: petje moškega zbora in moškega kvarteta, komičen prizor, igra in prosta zabava s plesom.

Narodno gospodarstvo.

Melioračna zveza*, t. j. društvo, ki ima buditi in po enotnem načrtu voditi zanimanje in delovanje za izboljšanje sveta, ki naj se potem izrabi bolj plodonosno — se je osnovala o priliki shoda agrarne stranke na Češkem.

Državna osrednja zadružna blagajna. Koncem minolega leta je predložil finančni minister državnemu zboru osnovo zakona o ustanovitvi osrednje zadružne blagajne. V tej osrednji zadružni zvezi naj bi bile končno združene vse niti avstrijskega zadružnega gibanja in kmetijskih ter obrtniških strokovnih organizacij. Vlada namerava v osrednji blagajni uložiti 6,000.000 K kot brezobrestno vlogo in ji podeliti mnogo dalekosežnih pravic, med drugim tudi izdajanje zastavnih listov. Čehi trde, da se bo s tem nekako vse zadružništvo poddržavilo. Oni in Poljaki, ki trde, da se ima na idejo samopomoči sezidani organizaciji obvarovati samostojnost in jo ima država le podpirati in k večjemu nadzirati, ali delujejo v zakonitih mejah — se silno protivijo prevelikemu uplivu države in birokracije na zadružništvo. Vnemajo se pa za osrednjo zadružno blagajno Nemci, osobito iz planinskih dežel in — klerikalni Slovenci! Nemci pač zato, ker vejo, da bo njim, ki imajo silen politični vpliv, pripadlo vodstvo osrednje blagajne in s tem tudi glavni delež na dobičku, Slovenci pa — neznano, zakaj, ali morda le centralizmu**) na ljubo? — menda, ker je njihova zadružna zveza nezdravo vzrastla in bi se silno rada oprla na državne rame, da se ne sesede.

Preiskovalne postaje za semena se ustanavljajo v vseh naprednih poljedelskih deželah. Te preiskovalne postaje pregledajo semena in oddajo o njih mnenja. Jamčijo za čistost, dalje zato, da zanesljivo skalé, da nimajo bolezni. Določajo tudi, kakšne bolezni imajo uposlana semena ter priporoče sredstva, kako jih omejiti in odstraniti. Vse to delajo brezplačno, in kmetje,

*Melioracija — beseda izvira iz latinskega, pomenja »izboljševanje«.

**) To je vsako stremljenje, kako gibanje ali organizacijo združiti tako, da je slednjič moč osredotočena v eni roki. V Avstriji se v »centralizmu« umeva običajno stremljenje, povzdigniti moč dunajske vlade na škodo narodov, deželnih in občinskih zastopov.

ki se pred setvijo hočejo prepričati o kakovosti semen, prav številno vpošiljajo vzorce.

Vohrovt pozimi in poleti imamo lahko, če ga večkrat med letom sejemo. Seme bolj zgodnjih vrst se vseje že meseca marca v gnojak, junija in julija imamo že vohrovt. V drugič se vrže seme zgodnje vrste konec marca ali začetkom aprila na zavarovanem kraju; ta setev nas preskrbi z vohrovtom konec poletja in začetkom jeseni. Poznejša vrsta vohrovt, ki se seje tudi začetkom marca in aprila, nam da vohrovt za zimo. Vohrovt v pozni jeseni spravimo v jamo na prostem. Položimo ga s koreninami vred v jamo, ki jo pokrijemo s slamo in zemljo, da so glave popolnoma pokrite. V jami vohrovt postane lepo rumenozelen ter dela še glave. Vohrovt se v jamah ohrani do spomladi.

Prasički morajo imeti vedno suho nastiljo, ker mokra nastilja povzroča različne bolezni. Črevesna bolezen, kašelj, revmatizem in slabotne koščice so mnogokrat posledica mokrega hleva.

Grah. Ker grahu mraz ne škoduje, sejejo ga, kakor hitro se je zemlja osušila spomladi. Polagoma ga lahko pa tudi že sedaj v sobi sadimo v vrtno zemljo, katero smo dejali v 14 cm visok zaboj (kišto). Če je seme kalilo, navadimo rastlinice počasi na bolj mrzel kraj. V marcu jih presadimo na plano.

Po svetu.

Električno hišo dovršuje „Občno elektriško društvo“ v New-Yorku, ki je po ameriškem mnenju naravnost vzorna zgradba. Na hiši ni dimnika, elektrika nadomešča drva in premog. V kuhinjah so električne peči, vse sobe ogreva samo elektrika. Vrata se odpirajo in zapirajo, če se dotakneš pritiskalnega gumba. Pralnica je polna elektriških aparatov. V električni hiši ni mogoče krasti, ker se oglasi pri vstopu vsakogar alarmni signal.

Zakaj se možijo „signorine“? Na to vprašanje, ki ga je stavil sociolog Ferriani 90 italijanskim deklicam, je dobil sledeče odgovore: 5 deklic se omoži, da se potem lahko same sprehajajo, 10 zato, da bi se zabavale, 7 zato, da bi imele svoje hiše, 61 se jih omoži brez vsakega vzroka, 3 se sploh nočejo omožiti, 4 pa so dejale, da jih veseli gospodinjstvo in bodoča rodbina. Od 90 deklic so torej samo 4 kazale veselje za svoje ognjišče, dočim pričakujejo druge le užitka in zabave od zakona. Italijanke so torej pač slabo pripravljene za možitev.

Srbija kot vzgled. Početkom šole pregledajo zdravniki v Belgradu šolske otroke. Otroke z nalezljivimi boleznimi pošljejo domu. Druge bolezni pa javijo zdravniki na posebnih tiskanih listih starišem in zapišejo na njih še ime zdravnika, ki bo otroka brezplačno zdravil. Učitelju pa naznanijo zdravniki, kateri otroci so kratkovidni, kateri slabo slišijo, pri katerih je nevarno, da se jim skrivi hrbtenica, da se učitelj potem ozira na te hibe.

Kakšen mora biti učitelj. V „Školi“ čitamo recept, kakšen naj bi bil dober učitelj. „Učitelj mora biti veren, pobožen, moralen, lojalen, vdan, tih, ponižen, vnet za službo, nesebičen, pokoren, prijazen, potrpežljiv, skromen, varčen, uslužen, možat, takten, odkritosrčen, pravičen, trezno misleč, okreten, razumen, zadovoljen, vesel, naobražen, praktičen, energičen, oprezen, priden, delaven, skrben, hladnokrven, domiseln, vnet za stan, zgovoren, natančen, dalekoviden, konsekventen, muzikalen in zdrav.“ Za to, ali naj bo učitelj tudi sit, se pa ne zmenijo.

Po popotniku.

21 odrezanih prstov kot priloga prošnji. Ena-
indvajset lačnih koreanskih dijakov, ki študirajo na Japonskem, je naprosilo vlado za podporo, ker ne dobivajo od doma več denarja. Prošnji je priložil vsak dijak enega izmed svojih prstov. Dijaki pa ne trpe samo v Japanu lakote, žal, da tudi naš slovenski dijak mnogokrat nima česa, da bi si napolnil želodec.

Postelja iz kristala. Ruski car je podaril l. 1825 perzijskemu šahu posteljo, ki je posebnost svoje vrste. Sveti se, ker je okrašena s čistim srebrom. Nad njo je baldahin iz dragocenega kristala, katerega nosijo kristalni stebri. Na obeh straneh strehe sta dve levji glavi, napravljeni, da teče iz njih dišeča voda, koje šumljanje naj bi vspavalo perzijskega vladarja. Čudezna postelja ima tudi svečnike iz kristala. Kadar je razsvetljena, se žari kakor sami dijamanti. Posteljo, ki je še zdaj znamenitost Teherana, so napravili v Peterburgu.

Kdor zaide ponoči, ne pride naprej, ampak se premika v krogu. Znano je, da se premikajo ljudje z zavezanimi očmi ali če hodijo v temi namesto naravnost, v krogu. To prihaja od tega, ker nogi nista enako dolgi. Z daljšo nogo napravimo nehote daljši korak, vendar tega ne zapazimo, ker nam pove oko, kam naprej stopiti. Da je to res, dokaže mera. Merili so natančno noge raznih okostij in našli, da 90 % ljudi nima obeh nog enako dolgih in sicer je pri 55 % leva noga daljša. Poizkusi potrjujejo, da se premikajo ljudje z daljšo levo nogo z zavezanimi očmi proti desni.

Potres v srednji Ameriki. Na otoku Jamajki je bil te dni strašen potres. Sunki so trajali 36 sekund. Glavno mesto Kingston se je zibalo kot ladja na nemirnem morju. Poslopja so se razrušila in prašen oblak je zavil mesto v polumrak. Glasno kričeč so bežali prebivalci, mnogi krvavo ranjeni iz hiš. Ko se je prah polegel, se je prikazal gost dim in plameni so švigali v zrak. Trgovski del mesta je zgorel popolnoma. 400 mrličev so že našli, še več jih je zgorelo. Zrak je bil kar prepojen s smradom sežganega mesa. Zaradi potresa se pogreza del mesta v morje. Na raznih krajih vre voda iz zemlje. Veliki valovi prihajajo in zagrinjajo tla. Mnogo ljudi je vtonilo. Parnik, ki je hotel potresni dan pristati na Jamajki, se je ponesrečil, ker se je morsko dno vsled potresa spremenilo, vendar so se potniki rešili. — Jamajko je našel Kolumb na drugem potovanju. Zdaj je pod angleško oblastjo. Otok je rodovit in izvažja sladkor, rum in kavo.

Ubogi tički v Italiji! Gospod Kaljari je vjel na neki gori v Lombardiji v mrežo 45 m dolgo dne 4. januarja 1650 ščinkovcev, letos v celem že 13.000 tičkov. S to grozovitostjo se ponaša italijanski list v Bergamu.

Največja ura na svetu je na cerkvi v Mehelnu v Belgiji. Njen obseg je 36 m, številke so visoke po 2 m. Med vsako številko je 3 m prostora. Ura tehta 3500 kg.

Ali so res kmetje krivi draginje mesa? Na nemškem izdajajo redno ceno posemeznih predmetov. Iz teh se učimo lahko marsikaj. Tako na primer je bila cena svinjskega mesa v septembru preteklega leta 1.69½ K kg; v novembru pa le 1.53 K kg. Cena je torej padla za 16 vinarjev, mesarji pa so na Nemškem tačas znižali ceno samo za en in eno petino vinarja. Tako je pri kmetskih pridelkih vedno. Če cene pridelkom le malo poskočijo, že povzdignejo vsi trgovci, peki, mesarji itd. vse cene, če pa se cene znižajo na kmetih, gospodje v mestih ne znižajo cen. Ali je torej kmet kriv draginje živeža v mestih?

Narodna požrtvovalnost. V Pragi je zelo dobro obiskovana gostilna „U Fleků“, ki ima že od l. 1880 nabiralnik za darove v narodne in dohrodelne namene. V lanskem letu se je nabralo v tej gostilni 7792 K 30 v., kakor naznanjajo „Flekovske Novine“, ki izidejo koncem vsakega leta. Od l. 1880 do zdaj se je nabralo 90.424 K 40 v. To so požrtvovalni gostje in gotovo nobeden od njih ne čuti, da bi mu ti vinarji kje manjkali.

Koliko vojakov je na celi zemlji? Nek francoski časnik piše, da je na celi zemlji 5,250.000 vojakov v času miru. Če bi izbruhnila vojska, bi se v nekaj dneh lahko poslalo na celi zemlji 44¼ milijona vojakov v boj.

Za kratek čas.

Ukažljen. Dijak k kmetici: „Mati, koliko jajec pa znese kokoš poprečno v eni uri?“

Dober ženin. Ženin: „To je res neumno, da bo moja poroka zjutraj.“ Prijatelj: „Zakaj?“ Ženin: „Ker mi bo stem ves dan pokvarjen.“

Pri zobodercu. Tujec: „Povejte mi, zakaj pa ima zoboderec toliko svetih podob v svoji sobi?“ Kmet domačin: O, to vam lahko povem; to je radi tega, da morejo tisti, katerim zob dere, klicati vse svetnike na pomoč.

Na prodaj je

== hiša št. 15 v Zalogu pri Postojni ==

z vrtom, travniki, poljem in gozdom vred. — Kupci naj se oglase pri lastniku.

Tamburaška godala (tamburice)

za popolen tamburaški zbor, še skoraj nova, prodaja po jako nizki ceni telovadno društvo „Sokol“ v Postojni, katero daje tudi potrebna pojasnila.

Tržne cene v Ljubljani.

Semena:

Domača detelja	od K 110.—	do K 114.—
Lucerna	» » 270.—	» » 276.—
Laneno seme	» » 26.—	» » 27.—

Fizol:

Rudeči ribniški	» » 24.—	» » 25.—
Prepeličar	» » 20.—	» » —.—

Žito:

Pšenica	» » 16.—	» » —.—
Rž	» » 14.40	» » —.—
Ječmen	» » 14.40	» » —.—
Oves	» » 16.60	» » —.—
Ajda	» » 17.—	» » —.—

Kože:

Goveje z rogmi vred	» » 110.—	» » 112.—
Telečje	» » 150.—	» » —.—
Svinjske	» » 100.—	» » —.—
Lisičje	» » 14.—	» » 16.—
Kunine (belice)	» » 42.—	» » 48.—
» (rumenice)	» » 55.—	» » 66.—
Dihurjeve	» » 6.—	» » 6.50
Vidrne	» » 24.—	» » 28.—

Za 100 kilogramov.

Za par.

Loterijske številke.

Dunaj, 26. januarija	43	66	41	82	42
Brno, 30. januarija	86	6	18	45	85

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskreno ljubljeni oče, oziroma stari oče, gospod

Anton Berne,

kleparski mojster

po dolgi in mučni bolezni, previden z svetotajstvi, v 76. letu svoje starosti, danes ob 11. uri zvečer, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb pokojnega bode dne 1. svečana t. l. ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti na postojnsko pokopališče.

V Postojni, dne 30. januarija 1907.

Žalujoci ostali.

Mesto vsakega drugega obvestila.

Kašelj.

Kdor tega ne uvažuje, se pregreši na svojem lastnem telesu! Kaiserjeve prsne karamele s tremi jelkami. Zdravniško preizkušeno in priporočeno proti kašlju in hripavosti, kataru, zasliženju in kataru v požiralniku. 5120 notarsko poverjenih izpričeval potrjuje, da drže kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vinarjev.

Zalogo ima

J. Hus

lekarnar v Vipavi.

Prsni sirup proti kašlju, hripavosti itd.

steklenica 1 K 40 v.

— Čisto, belo ribje olje, —
steklenica 1 K, velika 1 K 80 v.

Mazilo proti trganju in revmatizmu,
steklenica 1 K.

— Mazilo proti ozebkom —
1 lonček 70 vin.

Razpošilja

lekarna Hus v Vipavi.

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

• **zobozdravnik** •

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

Amerik. zobz.
Vsa zobotehnična dela

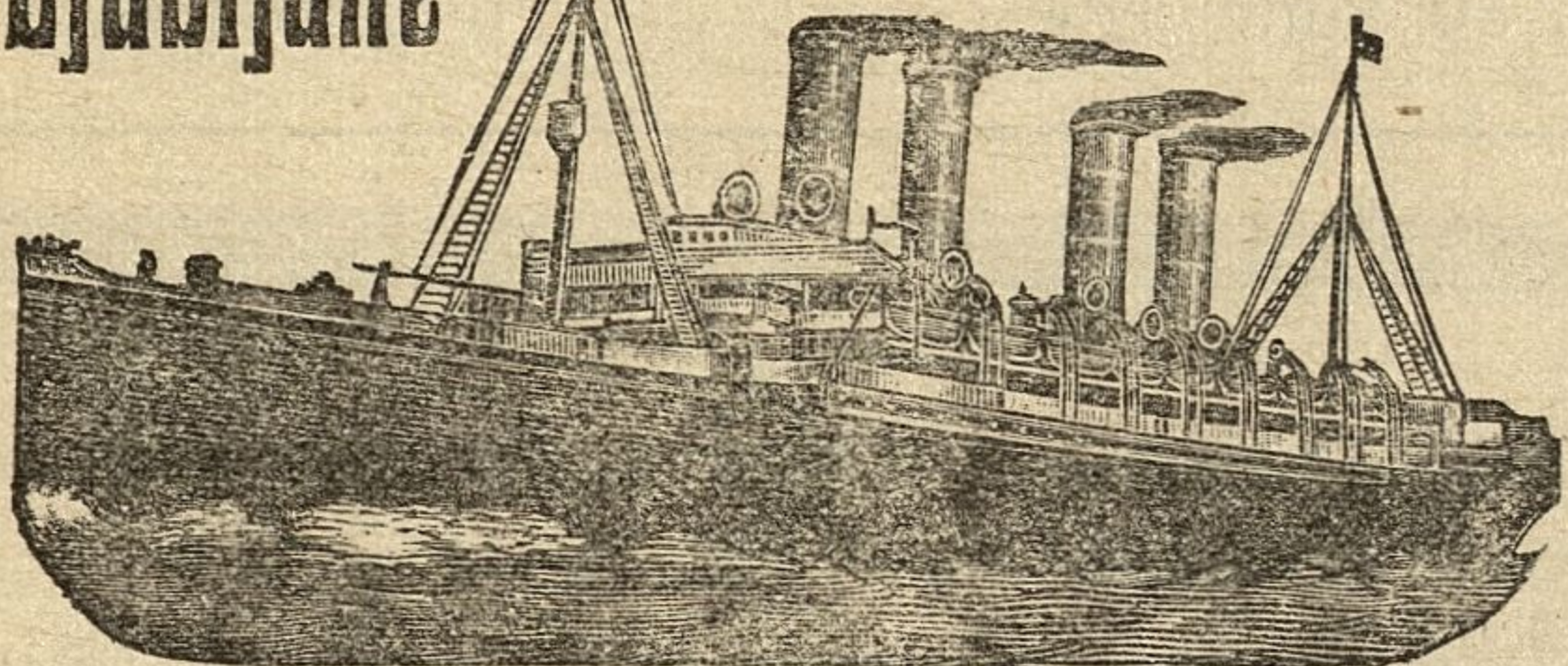
Amerik. zobz.
v konces. ateljeju

O. SEYDL

izvršujejo.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

iz Ljubljane v New-York

vozi se **najcenejše** s prekrasno opremljenimi **ekspresnim** parobrodi, takozvanimi

cesarskimi brzoparniki

Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm in Kaiser Wilhem der Grosse, kateri so največji in najvarnejši na svetu.

Vožnja po morju traja samo 5 do 6 dni.

Zdatne ugodnosti dovoljujejo se večjim družbam. — Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur nemudoma in brezplačno

EDVARD TAVČAR v Ljubljani

št. 35, Kolodvorske ulice št. 35,
nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

MAKS ŠEBER

== v Postojni. ==

Akcidenčna tiskarna.

== Knjigoveznica. ==

Fotografični atelije.

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruge itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veseliam in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoldne in je izključno električno razsvetljena.

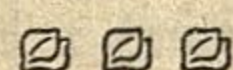
Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Notranjska posojilnica v Postojni

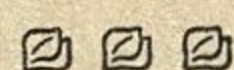
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
== dopoldne. ==

Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**, posojila se izplačujejo le ob **petkih**.